

ZNANSTVENI SKUP

**Nasljeđe
odgovorne
sociologije —
In memoriam
VJERAN
KATUNARIĆ**

**Zadar,
22. 10. 2024.
12 – 16 sati
Svečana dvorana
zgrada Sveučilišta
na rivi**

ZNANSTVENI SKUP

**Nasljeđe odgovorne sociologije –
In memoriam Vjeran Katunarić**

Zadar, 22. 10. 2024.

12,00 – 16,00h

Svečana dvorana Sveučilišta u Zadru,
zgrada na rivi

ORGANIZATORI:

Odjel za sociologiju Sveučilišta u Zadru

Odsjek za sociologiju Filozofskog fakulteta

Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatsko sociološko društvo

Hrvatsko sociološko društvo – podružnica Zadar

PROGRAM

12,00 – 12,30

**Pozdravni govori i
otvorenje skupa**

12,30 – 12,50

**Kontekstualizacija
teorijskog doprinosa
Vjerana Katunarića
hrvatskoj sociologiji**

Prof. dr. sc. Inga Tomić-Koludrović

12,50 – 13,10

**Vjeran Katunarić i
historijska sociologija:
Između univerzalizma i
partikularizma**

Dr. sc. Nikola Petrović

13,10 – 13,30

**Binarne opozicije u
društvenoj teoriji –
pregled, prijepori,
perspektive**

Izv. prof. dr. sc. Krešimir Žažar

13,30 – 14,00

Rasprava

Moderatorica: Marija Šarić

14,00 – 14,30

Stanka

14,30 – 14,50

**Tragovima 'Lica
kulture': Doprinos
sociologiji kulture i
istraživanjima kulturnih
politika**

Dr. sc. Jaka Primorac

14,50 – 15,10

**Nova javna kultura i
urušavajući horizonti**

Izv. prof. dr. sc. Kruno Kardov

15,10 – 15,30

Rasprava

Moderatorica: Valerija Barada

15,30

**Zaključna razmatranja
i zatvaranje skupa**

SAŽECI IZLAGANJA

Prof. dr. sc. **Inga Tomić-Koludrović**
profesorica emerita / znanstvenica emerita
Sveučilište u Zadru / Institut društvenih znanosti Ivo Pilar
E-mail: inga.tomic-koludrovic@pilar.hr

Kontekstualizacija teorijskog doprinosu Vjerana Katunarića hrvatskoj sociologiji

Izlaganje kontekstualizira teorijski doprinos Vjerana Katunarića hrvatskoj sociologiji, osvrćući se najprije na njegovo zagovaranje važnosti izgradnje teorije u sociologiji. Razmatraju se zatim ključni radovi te idiosinkratičnost Katunarićeva opusa, koji nije jednostavno smjestiti unutar jedne teorijske paradigme. Iako, naime, ne pripada izravno neomarksističkoj tradiciji, Katunarić se u svojim radovima bavio pitanjima moći i nejednakosti na način koji u nekim aspektima slijedi neomarksističku analizu. Istodobno, njegove teze o tome da se društvena integracija ne postiže samo kroz formalne institucije, nego i kroz neformalne procese, komunikaciju i participaciju u društvenim strukturama, mogu se povezati s teorijskim okvirom društvene kohezije u tradiciji Durkheimove ideje društvene integracije, ali i teorijama koje istražuju kako suvremena društva održavaju koheziju suočena s globalizacijom, migracijama i sve većom raznolikošću. U zaključku, tekst se osvrće i na djelovanje Vjerana Katunarića kao nastavnika i mentora, poznatog po otvorenosti prema pristupima i idejama studenata/ica, s kojima se ponekad nije slagao, ali ih je uvijek uvažavao i podržavao.

Dr. sc. **Nikola Petrović**
viši znanstveni suradnik
Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
E-mail: nikola@idi.hr

Vjeran Katunarić i historijska sociologija: Između univerzalizma i partikularizma

Vjeran Katunarić je među ostalim brojnim područjima u kojima je ostavio značajan i često pionirski trag, zaslužan i za uvođenje historijske sociologije u hrvatsku sociologiju. Katunarić se početkom 1990.-ih godina nakon intenzivnog bavljenja teorijskom sociologijom, vjerojatno potaknut snažnim društvenim promjenama koje su preoblikovale hrvatsko društvo, snažnije okreće analizama razvoja, moći i nacionalizma kroz historijsku perspektivu. Počevši s knjigom „Bogovi, elite, narodi“ (1994.), te nizom članaka i posebno s knjigom „Putovi modernih društava: Izazov historijske sociologije“ (2012) Katunarić je postavio osnove ove, u nas zapostavljene, sociološke poddiscipline. No, i u drugim njegovim ključnim radovima kao što su „Ženski eros i civilizacija smrti“ (1984.), „Dioba društva“ (1986.) ili „Sporna zajednica“ (2003.), može se vidjeti Katunarićeva sklonost prema historijskim objašnjenjima današnjih fenomena ili prema njihovoj komparaciji s drugim povijesnim razdobljima.

U izlaganju će se problematizirati neka od ključnih pitanja historijske sociologije koja je Katunarić analizirao: odnos historijske sociologije, koja može voditi partikularnim objašnjenjima, i klasične teorijske sociologije, koja je okrenuta prema univerzalnom i često prema predviđanju budućnosti; pitanje odnosa centra i periferije; te značenja historijske sociologije za utopijsku misao.

Izv. prof. dr. sc. **Krešimir Žažar**

Odsjek za sociologiju Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Senior Research Fellow, Next Society Institute of Kazimieras
Simonavičius University; Vilnius, Litva

E-mail: kzazar@ffzg.unizg.hr

Binarne opozicije u društvenoj teoriji – pregled, prijepori, perspektive

Polazeći od čuvene Tönniesove distinkcije Gemeinschaft/Gesellschaft na koju se u svojim radovima prof. Katunarić nerijetko pozivao, rad reprezentira svojevrsnu inventarizaciju binarnih opozicija koje se mogu identificirati u konceptualnoj baštini društvenih znanosti. Izdvajamo četiri tipa takovih pojmovnih tvorevina: dualizme, dijalektiku, distinkcije i dihotomije. U središnjem dijelu izlaganja analiziraju se ključni epistemološki atributi četiriju tipova pri čemu se konstatira da su dihotomije najučestalije korišten, no i tip koncepata prožet s najviše prijepora budući da njima inherentno pretpostavljena binarna opozicija ne iscrpljuje cjelokupni opseg referentnog entiteta. U tom smislu, dihotomije u pravilu nisu dostatno rafiniran tip pojmova odnosno nepodesni su za precizno analitičko zahvaćanje znatno složenije društvene stvarnosti kompleksnih društava 21. stoljeća. U posljednjoj se sekvenci stoga razmatraju mogućnosti za unapređenje konceptualne oštine dihotomija pri čemu se diskusija situira u širi okvir recentnih pokušaja za digitalnu transformaciju društvene teorije.

Dr. sc. **Jaka Primorac**
znanstvena savjetnica
Institut za razvoj i međunarodne odnose (IRMO), Zagreb
E-mail: jaka@irmo.hr

Tragovima ‘Lica kulture’: Doprinos sociologiji kulture i istraživanjima kulturnih politika

Profesor Vjeran Katunarić svojim je radom uvelike zadužio kako polje sociologije kulture tako i istraživanja kulturnih politika u Republici Hrvatskoj. Knjiga ‘Lica kulture’, izdana 2007. godine u Biblioteci Antibarbarus okupila je dvadeset i tri teksta različitih formata (znanstvenih članaka, preglednih radova i eseja) kojima je glavna tema istraživanja – kultura. U izlaganju ukazujem kako je sociologija kulture u nas uvelike obogaćena doprinosom koji je profesor Katunarić dao konceptima multikulturalizma, kulturnih identiteta, te raščaravanju značenja pojma kulture posebice u „tranzicijskom kontekstu“. Njegov angažman u izradi nacionalnog izvještaja o kulturnoj politici Republike Hrvatske (1998.) i izradi strategije kulturnog razvitka (2002.) koje je vodio zajedno s dr. sc. Biserkom Cvjetičanin doprinio je razvoju konceptata kao što su - nova javna kultura i kulturno-održivi razvitak, koji su se ukazali ključnima za razvoj područja istraživanja kulturne politike u Hrvatskoj. ‘Lica kulture’ pokazuju i lice profesora Katunarića kao brižnog, strastvenog i angažiranog znanstvenika koji je osobno investiran u temu istraživanja s nadom u pozitivnu promjenu društva u kojem živi.

Izv. prof. dr. sc. **Kruno Kardov**

Odsjek za sociologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

E-mail: kkardov@ffzg.hr

Nova javna kultura i urušavajući horizonti

U središtu ovog izlaganja nalazi se koncept „nove javne kulture” koji je Vjeran Katunarić razvio u vremenu koje iz današnje perspektive možemo promatrati kao razdoblje razvojnog optimizma. Novu javnu kulturu Katunarić suprotstavlja starim modelima kulturnih politika centralizacije i tržišne decentralizacije, kao i modelima javne sfere koji u podlozi imaju reprezentativne ili esencijalističke pristupe identitetima. Nova javna kultura za koju se zalagao podrazumijeva „obnovu društvenih okupljanja, sastajališta i komunikacije u javnom prostoru putem umjetnosti, popularnih oblika edukacije ili znanstvenih rasprava”. Nakon proteka puna dva desetljeća od Katunarićevog zalaganja za novi model kulturne politike i demokratizacije javne sfere vrijedi procijeniti dokle smo došli. U kojoj nam mjeri koncept nove javne kulture opisuje aktualno stanje ili barem strategijske ciljeve kulturnog razvoja? Izlaganje će iznijeti neke pokazatelje i promišljanja koja ne daju mnogo razloga za optimizam.

AKADEMSKI I ORGANIZACIJSKI ODBOR:

Izv. prof. dr. sc. Valerija Barada
Odjel za sociologiju Sveučilišta u Zadru

Izv. prof. dr. sc. Marko Mustapić
Hrvatsko sociološko društvo, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

Dr. sc. Marija Šarić, v. asist.
Odjel za sociologiju Sveučilišta u Zadru

Izv. prof. dr. sc. Krešimir Žažar
Odsjek za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

ORGANIZACIJSKA PODRŠKA:
Nevena Krizman, prof.